

Regeringen vill prioritera forskningen elit

Den medicinska och den tekniska forskningen får dela på successivt ökade statliga anslag de närmaste fyra åren, en förstärkning som år 2008 ska uppgå till 2,3 miljarder kronor. Pengarna ska gå till unga forskare samt till de bästa forskningsmiljöerna.

I regeringens budgetöverenskommelse med mp och v finns 2,3 miljarder kronor avsatta till ökade statliga forskningsanslag. Dessa ska delas upp mellan forskning inom främst teknik och medicin.

Hur fördelningen mellan dessa områden ska se ut vill utbildnings- och forskningsminister Thomas Östros ännu inte avslöja. Vetenskapsrådet, som ska fördela anslagen, har inte fått några direktiv rörande dessa medel.

Även om 2,3 miljarder kronor motsvarar en rejäl ökning utifrån de 20 miljarder kronor som staten idag lägger per år på all civil forskning, så är det fortfarande långt kvar till de 7,5 miljarder i ökade anslag som samtliga universitet och högskolor, de statliga forskningsråden med flera begärde i en gemensam skrivelse till regeringen hösten 2003. Den ökningen skulle, enligt forsk-

ningens företrädare dessutom bara räcka till att »återhämta förlusterna« till följd av minskade anslag under 1990-talet.

De 2,3 miljarder som nu förannonsrats ska skjutas till successivt, med 100 miljoner år 2005, 600 miljoner 2006, 1,1 miljard 2007 och 2,3 miljarder 2008. Utgången av riksdagsvalet 2006 kan riskera att påverka den nu träffade uppgörelsen och därmed de riktigt stora tillskotten de sista två åren.

Pengarna ska gå till den bästa och mest konkurrenskraftiga forskningen inom respektive område. Det är en satsning på eliten, som ska stärka Sveriges konkurrenskraft gentemot USA och Asien, tror Thomas Östros. Dessutom ska en del av pengarna örönmärkas för nya tjänster till unga forskare.

Välkomnas av Vetenskapsrådet

Regeringens strategi välkomnas av Vetenskapsrådet, som ska ansvara för hur dessa medel ska fördelas.

– Jag kan konstatera att den argumentation vi fört angående medicinsk forskning har gått hem. Det är viktigt att det är kvaliteten som får styra. Problemet idag är att de riktigt bra forskargrupperna har för små resurser, säger Håkan Billig, huvudsekreterare för äm-

nesrådet för medicin på Vetenskapsrådet.

– Men det är ändå för lite pengar, och dessutom kommer de inte tillräckligt snabbt.

Thomas Östros vill även att Vetenskapsrådet får ansvar för den resursförstärkning till unga forskare som en del av de på sikt 2,3 miljarderna kronorna ska gå till. I vilken form dessa pengar ska

FOTO: HÅKAN PETERSSON

»Jag kan konstatera att den argumentation vi fört angående medicinsk forskning har gått hem. Det är viktigt att det är kvaliteten som får styra«, kommenterar Håkan Billig på Vetenskapsrådet utbildningsminister Thomas Östros' löfte om nya miljarder till forskningen.

Kls rektor om Östrospengarna

»Vi måste själva ta ansvar för forskningen

Bra att medlen fördelas till den bästa forskningen, men ett otillräckligt belopp och pengarna kommer inte tillräckligt snabbt.

Så kommenterar Harriet Wallberg-Henriksson, rektor för Karolinska institutet i Solna, uppgiften att staten vill öka forskningsanslagen med 2,3 miljarder kronor.

Fakultetsanslagen har urholkats till den grad att Karolinska institutet idag knappast har råd att ta emot nya forskningsanslag, hävdar Harriet Wallberg-Henriksson.

– För att ta emot nya forskningsanslag måste vi ha en tillräckligt utbyggd infrastruktur och den senaste tekniken, men med de nuvarande fakultetsanslagen har vi svårt att klara det, säger Harriet Wallberg-Henriksson.

FOTO: MAX DANIELSON

Harriet Wallberg-Henriksson, rektor för Karolinska institutet, tycker det är bra att även medlen till nya forskarassistent-tjänster fördelas i konkurrens mellan sökande.

Hon menar därför att det nu föreslagna systemet, att nya fakultetsanslag inte ska gå direkt till universiteten utan via Vetenskapsrådet och fördelas i konkurrens mellan de bästa forskningsmiljöer-

na, är välkommet. Men det finns dock en risk med detta förfarande, menar Harriet Wallberg-Henriksson.

– Den risken gäller även Karolinska institutet. Hos oss finns också mindre starka miljöer, kanske nya eller mindre sett till forskningsaktivitet, som riskerar att inte få del av dessa medel. Det kan få mycket besvärliga konsekvenser i form av att vi förlorar lärare, eller delar av den forskarbas som om kanske tio år ska utgöra forskningens spets.

Gehör för medicinsk forskning

– Nu måste vi själva ta ansvar för balansen och bredden, ett ansvar som egentligen ska ligga på staten, och försöka hitta pengar även till den forskningen. Vi får bedriva fund-raising och försöka få industrin och donatorer att satsa på sådan forskning. Men också där ser jag en

fördelas är en fråga för rådet.

– Finansiering av nya forskarassistents tjänster är en möjlighet. Men det kan också handla om att finansiera forskningstid för kliniker som vill forska på halvtid, säger Håkan Billig.

Även tilldelningen till unga forskare ska göras efter en kvalitetsbedömning.

Ny fördelningsmodell

Generellt sett blir Vetenskapsrådets inflytande större i framtiden, inte minst mot bakgrund av att Thomas Östros även föreslår en ny modell för att fördela nya medel till fakulteterna. I stället för att anslagen går direkt från staten till universitetet, vill han att universitetet får konkurrera om dessa genom att söka medlen via Vetenskapsrådet. Forskningens kvalitet och konkurrenskraft internationellt sett ska avgöra vem som får medel.

– Jag anser att det är en bra utveckling att en viss del av fakultetsanslagen fördelas i konkurrens. Det ligger i linje med hela forskningens struktur, med prövning av forskningskvalitet och forskningsaktivitet.

– Tidigare har fakultetsanslagen gått ut brett till alla universitet och högskolor, och det har förvisso varit korrekt. Men de äldre universitetet med mycket starka forskningsmiljöer har inte fått nya anslag i tillräcklig utsträckning, säger Håkan Billig.

Peter Örn

peter.orn@lakartidningen.se

bredd«

risk med tanke på forskningens frihet, säger Harriet Wallberg-Henriksson.

Att medicin är ett område som staten nu vill prioritera uppfattar Harriet Wallberg-Henriksson som ett »gehör för argumentet att den medicinska forskningen faktiskt har monterats ner«. Hon är även nöjd över att utbildningsministern Thomas Östros vill göra en ordentlig satsning för att förbättra villkoren för unga forskare.

– Nya pengar till unga forskare och till tjänster på mellannivå är något vi verkligen behöver. Dessutom är det bra att även dessa pengar fördelas i konkurrens mellan sökande. Vi vet att de som får forskarassistents tjänster i konkurrens ofta är de forskare som sedan lyckas allra bäst.

Peter Örn

Regeringens budgetproposition

Psykiatri och Fammi får mer pengar

Vårdgaranti, en halv miljard till psykiatri, ett »omsorgslyft« och ett förlängt uppdrag för Fammi. Det är några av delarna i regeringens budgetförslag.

II En vårdgaranti som också omfattar behandling ska införas från 1 november 2005, enligt regeringens budgetproposition. Behandling ska ske inom 90 dagar efter att beslut om behandling tagits. För införande av vårdgarantin föreslås landstingen få 700 miljoner vid sidan av de 1,25 miljarder som landstingen sedan 2002 får varje år för att förbättra tillgängligheten. Från och med 2006 blir anslaget för vårdgarantin 500 miljoner per år.

Regeringen har delvis följt psykiatrisamordnaren Anders Miltons önskan och anslår 500 miljoner till vård, sysselsättning och boende för personer med psykisk sjukdom eller psykiskt funktionshinder i extra bidrag för år 2005, se LT 36/2004. En femtedel av dessa pengar ska läggas på kvalitetsarbete, till exempel bättre samverkan mellan kommun och landsting. De följande åren hade Anders Milton velat se en upptrappning av anslagen, men regeringen har gått åt andra hållet och föreslagit 200 miljoner för år 2006.

Ytterligare 500 miljoner

Vid sidan av de särskilda anslagen till psykiatri vill regeringen att ytterligare 500 miljoner av kommuners och landstings medel öronmärks för förbättringar av psykiatri. Om detta vill regeringen sluta en särskild överenskommelse med Landstingsförbundet och Kommunförbundet. Pengarna ska tas av de fortsatta särskilda statsbidrag, 4 miljarder för 2005 och lika mycket 2006, som föreslås för att förverkliga Nationella hand-

lingsplanen för utveckling av hälso- och sjukvården, det vill säga förbättrad primärvård, äldreomsorg och vård av psykiskt sjuka eller funktionshindrade. På samma sätt vill regeringen komma överens om hur stor del av dessa anslag som ska läggas på primärvård och äldreomsorg. De senaste åren har landsting och kommuner fått sammanlagt 9 miljarder i statsbidrag för den nationella handlingsplanen. En allmänläkare per 1 500 invånare är ett konkret mål i handlingsplanen.

Två år till för Fammi

I och med regeringens budgetförslag får Familjemedicinska institutet, Fammi, klartecken att för ytterligare två år vara kunskapskälla för primärvården. Institutet, som varit en tidsbegränsad treårig satsning, skulle annars ha upphört vid årsskiftet. Fammi får 18 miljoner per år. Det är mer än innevarande års budget men mindre än den ursprungliga årsbudgeten. Institutet ägs av staten, Landstingsförbundet och Svenska Kommunförbundet. Fram till i somras var familjeläkaren Göran Sjönell chef för Fammi, men han avgick i protest då han såg sig hindrad i sitt uppdrag. Sjönell tog bland annat öppet ställning för privata entreprenader i primärvården. Fammi leds nu av familjeläkaren Gösta Eliasson och distriktssköterskan Elisabet Linder.

Planerna på ett särskilt »omsorgslyft« som presenterades i samband med att vård- och äldreomsorgsminister Ylva Johansson tog över efter Lars Engqvist syns också i budgeten. Under tre år vill regeringen satsa sammanlagt drygt en miljard på sådan kompetensutveckling inom vård och omsorg.

Elisabet Ohlin

elisabet.ohlin@lakartidningen.se

Ny gemensam förhandlingsdelegation

II Landstingsförbundet och Kommunförbundet har tillsatt en gemensam förhandlingsdelegation för arbetsgivarfrågor. Delegationen ersätter Kommunförbundets förhandlingsdelegation och Landstingsförbundets förhandlings- och personalberedning.

Ordförande för den nya delegationen

är Åke Hillman, tidigare ordförande i Kommunförbundets förhandlingsdelegation.

Förhandlingsdelegationen ska bereda och i vissa fall fatta självständiga beslut när det gäller arbetsgivarpolitiska frågor. En viktig uppgift nästa år är avtalsrörelsen. (LT)